

Філософія життя

Богдана Матіяш

Богдана Матіяш
Філософія життя

Богдана Матіяш

Богдана Матіяш

**Філософія
життя**

Оповідання

Вуса Пуаро
Київ
2020

УДК 82-32
М33

Богдана Матіяш

М33 Філософія життя : оповідання / Богдана Матіяш. —
Київ : Вуса Пуаро, 2020. — с. 32 : іл.

ISBN 978-966-7403-25-1

Богдана Матіяш — поетка, перекладач, редактор видавництва й часопису «Критика», представник київської редакції часопису «Український журнал».

Занурюючись у світ авторки, ми відчуваємо щось близьке, рідне. Здається, що у творах поетка може обійняти і пригорнути цілий світ – і людей, і звірят, даруючи кожному лагідне слово, тепло руки.

Світ здається кращим, в голові з'являються гарні думки, цілі. Хочеться творити. Існують вирішення будь-яких проблем.

Живеш і натхненно працюєш далі, посміхаючись новому щасливому дню.

УДК 82-32

ISBN 978-966-7403-25-1

© Богдана Матіяш, текст, 2020

©Наталія Давидюк, обкладинка,
2020

©Вуса Пуаро, видання українською мовою, 2020

(непевність письма)

Мені б не хотілося, щоби колись настав такий день, коли в мене з'явиться відчуття певності в літературі. Того, що я вже знаю все про те, що писати і як писати. Того, що я сама можу вигадати усе на світі. Не хочу, аби з'явилося відчуття того, що все, що пишу, залежить від мене і мені належить. Я би справді хотіла, щоб такого не сталося.

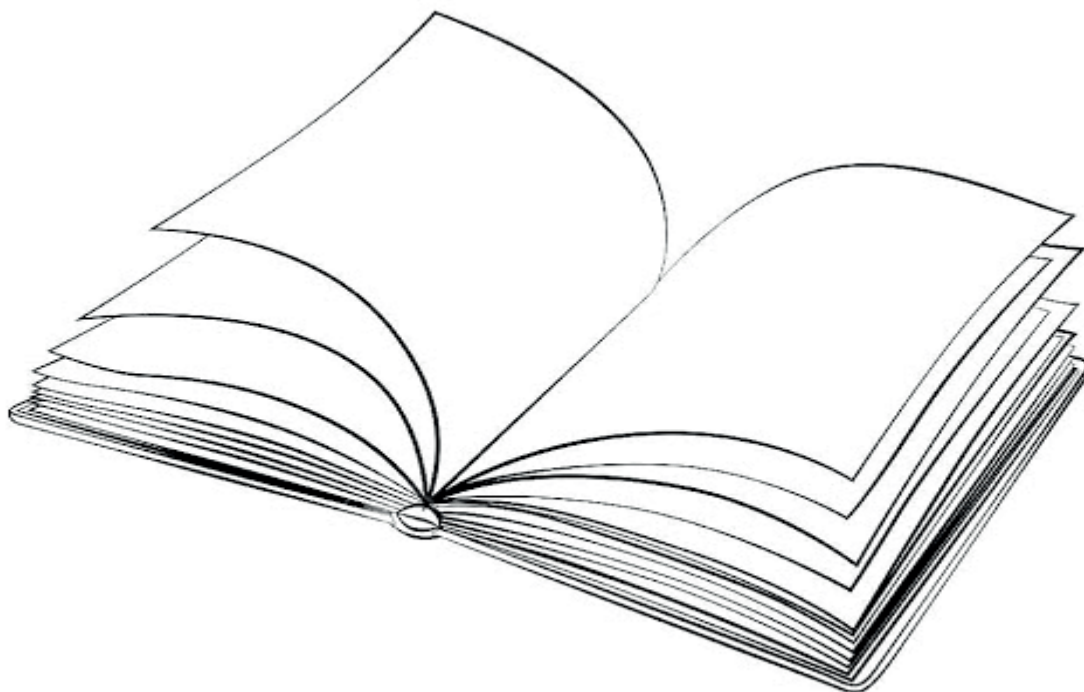
Хотіла би бути лишень тим, хто довіряє і хто довіряється. Хто протягає руку і каже: «Ось я. Я ще мало знаю. Я ще дуже мало знаю, але піду, куди мене поведеш». Я би хотіла, щоби завжди так було. Щоб назавжди зберігалась ця непевність, це легеньке тремтіння, відчуття себе дуже малим. Тільки знарядям, котре знає, як мало його заслуги в цьому письмі. Щоб письмо завжди сприймалося як дар і щоб з ним було дуже радісно.

Є щось більше за впевненість, щось гарніше. Щось, розлите в кожному дні, щойно він починається. Щось, що триває, коли вечір обертається в ніч, і коли ніч заступає ранок, – така міцна й радісна вдячність. Вдячність за те, що речі, яких просиш, отримуєш; ба більше, отримуєш набагато більше, ніж просиш. Від початку, від першого дня життя маєш усе. Маєш цілий світ перед собою, і можна піти праворуч і ліворуч, а можна залишитись на місці й далеко не йти, бо тут і тепер є все, чого потребуєш. Що всі можливості можна використати, а можна їх і не торкнутися. І що навіть скориставшись багатьма із них, все одно ніколи не встигнеш зробити всього, бо світ повний того, чого ми могли би діткнутися. Це справді викликає захват, а найчастіше – радість і вдячність за те, що на щодень можна так щедро існувати. Можна роздивлятися безліч речей, і декілька з них по-справжньому пізнати. Вдячність за кожен день, що настає, і все, що з ним приходить. Вдячність за те, як щедро ми всім обдаровані та як насправді мало потребуємо, щоби бути насиченими, задоволеними, радісними і щасливими.

Думаю, що найсправжніші речі починаються з вдячності. І якщо хочу, щоби справжнім назавжди залишилось для мене письмо, хочу сприймати його так само, як і все решту: сон, їжу, місця, куди приходжу, й місця, де мене немає. Не мати в письмі надміру.

Нікуди в ньому не поспішати. Приймати його вдячно, коли воно є, і почуватись так само вдячно й спокійно, коли його немає. Писати стільки, скільки потребується – так само, як це стається із їжею, сном, спілкуванням чи будь-чим іншим. І завжди пам'ятати, що я нічого не зробила для того, щоби це письмо заслужити; зрештою, може, саме тому, що не маю в собі нічого особливого, отримала його як дар, щоби вчитися з ним і в ньому ставати ліпшою. І – є письмо чи немає – намагатися добре і світло існувати, бо життя – це найбільший дар.

І нічого понад це не треба. Досить залишатися на щодень простим і малим, просто довіряти і довірятися. Іти собі, куди веде дорога. Це значно приємніше за певність. Ця радість кожного кроку – тут і тепер, за яким не знаєш, що далі. Ця радість життя. Радість – і непевність – літератури. Радість і непевність письма.

(про дерева)

Із багатьох професій, що тільки є на світі, мені дуже подобаються декілька, і одна з них – це садівники. Ще – продавці дерев, які також найчастіше є садівниками. Але навесні, коли приходжу по чергові саджанці, думаю про них саме так, та й загалом багато про них думаю в цей період. Часом мені здається, що зі всіх людей, яким випало щось пропонувати на продаж, ці мають чи не найкращий товар. Живі рослини, делікатні дво- чи трирічні саджанці дерев, розмаїті кущі й лози. Щось дуже радісне. Щось, що містить у собі стільки життя. Щось, із чого ще трохи – і ростиме листя, пахнутимуть квіти, дозріватимуть плоди. Певно, це теж дар – коли тобі довірено дбати про щось таке добре, як ці рослини.

Мені подобається, що дерева живуть, нікуди не кваплячись. Що все стається поволі – але вчасно. Подобається, що треба стільки часу, щоби дереву стати великим і могутнім; часто – навіть декілька поколінь. Подобається, як дерева ростуть і як мало спочатку мають гілок, квіток і листя – і зовсім не квапляться мати їх більше. Подобається їхній мінімалізм, їхня негамірність, спокій і якась дуже особлива мудрість. Подобаються старі дерева, міцні стовбури, такі величезні, що, аби їх обійняти, треба трьох-чотирьох людей. Мені щоразу стає так дивно, коли дивлюся на крони дерев – неймовірно розлогі й міцні. Дивно, що один стовбур тримає цілу велику-велику крону.

Ще – гарно, що всі дерева мають свій приватний життєвий ритм. Коли і як квітнути, давати (чи ні) плоди, досягати зрілості. І гарно, що щороку повторюється те саме: ненав'язливо й просто. Не чекаючи ні від кого віддяки, дерева починають цвісти, не ображаються, коли мало звертаємо на них уваги, коли не дякуємо за зібрані плоди або коли зовсім їх не збираємо, і вони або опадають у траву, або стають поживою пташок – надовго, навіть до зими.

Дуже люблю дерева за те, що в них і з ними – так багато пам'яті. Добре садити якісь дерева разом, бо тоді, навіть коли комусь одному випаде відійти, дерево завжди про нього нагадуватиме. В мене вдома росте черешня, яку ми садили вдвох із мамою, і щоразу, коли дивлюся на це деревце, згадую її.

Нещодавно мені показали в Кракові тую, яку декілька років тому тут посадив Назар Гончар. Тоді вона була зовсім маленька, щось із п'ятнадцять сантиметрів. А тепер – це ошатне, хоч і ще не дуже високе (до метра) деревце, з уже певним себе стовбурцем і численними гілочками. Воно нагадує мені водночас про багато речей. Трохи чомусь про Різдво. Трохи – про Джанні Родарі з його «Планетою новорічних ялинок». І просто – про Назара, який колись про цей крихітний саджанець подбав.

Дивлюся на його ще маленьку тую і згадую кущі й дерева, що ростуть у мене вдома і яких, коли я далеко, мені відчутно бракує.

Мені би дуже хотілося зараз побачити, як удома зацвів жасмин і як поволі досягають вишні. А ще собі думаю, згадуючи свої дерева, що колись теж так станеться, мене вже не буде, а хтось все збиратиме їх плоди.

(зима)

Мені подобається цей сніг, ця зима, і не лише тому, що цього року якимось дуже сильно її чекалося. Подобається раптова зміна погоди, і дедалі нижча позначка на термометрі, тобто все міцніший мороз. Подобаються речі, про які думається на морозі. Вони не раз дуже беззахисні, зате справжні. Подобається простота дерев без листя, подобаються обмерзлі вікна, діти на санчатах, безліч різних слідів на снігу. А найдужче подобається, що все це діється дуже просто і все відбувається дуже природно. Зима настає, бо приходить її час, а в наших широтах вона холодна. Погода змінюється не так, як нам би, може, хотілося, поступово й лагідно, а так, як змінюватись повинна – принаймні, цього року, тут і тепер. Мені симпатично, що всі зміни такі, що не прагнуть нікому сподобатися. Вони просто є, якими їм треба бути. Вітер віє, як йому хочеться, і сніг іде, скільки має іти... Добре би й нам вміти так бути, ніби на нас не дивляться жодні очі, а водночас ніби нас бачить увесь світ. Добре би й нам навчитися бути так, щоб ні під що не підлаштовуватися. Щоби просто бути собою – також без намагань і бажання будь-кому сподобатися. Без прохань, щоби нас любили. Щоби нам просто вдавалося бути так, як нас до того покликано, і в міру того, як уміємо, самим любити цей світ.

У ці дні думаю про різних людей, яких люблю. Які є поруч, зовсім близько, і тих, які є далі, і тих, яких уже немає, і тих, яких люблю, хоча ніколи їх не бачила. В ці дні мені серед снігу й тиші дуже хочеться передивитися один із двох моїх найулюбленіших фільмів, «Мій Нікіфор», про художника-примітивіста Нікіфора Дворняка з Криниці, бо хочу нагадати собі багато речей – простих і важливих. І я знаю, що його, малими порціями, мені вистачить на багато зимових днів, принаймні — на весь грудень.

Багато думаю про людей, яких на щодень бачу, і про те, як добре могли говорити з ними дуже просто. І як гарно, коли можна говорити те, що думаєш, бо дуже болить, коли це не вдається, коли розмови не складаються. Також думаю про людей, із якими можеш ділитися не лише радостями й усім найліпшим, що тільки знаєш, але й тим, що тобі прикре, що засмучує, що болить. І що про смутки не менш важливо говорити, ніж про радості. І як гарно й коштовно, коли є ті, хто готовий прийняти тебе таким, як ти є, зі всім, що в собі маєш.

Думаю про свята, що ще трохи – і вже надходять. Про Різдво, і про те, що трое царів уже вирушили в дорогу, щоб прийти до Вифлеєму якраз тоді, коли народиться Христос. Десь саме тепер вони в дорозі, несуть свої дари. Ми теж до Різдва встигнемо пройти багато доріг і до нього приготуватися. І навіть якщо хтось іще не має дару, який зможе принести малому дитяткові, має час про нього подбати. Ще ми встигнемо подбати про тих, хто поруч, зробити їхні свята радісними.

Добре, що є зима. Але, попри все, прошу, щоб вона була милосердною.

Щоби її холод оминув тих, хто в дорозі, й тих, кому з ним ведеться тяжко і боляче. Тих, хто не має де від нього прихиститися. Хай наші очі бачать тих, кому в цій зимі буде некомфортно й беззахисно, а наші руки будуть готові їх підтримати. Серця хай будуть чутливі на чийсь біль. Навіть якщо зима буде холодною, ніщо не боронить їй бути людською.

Мені подобається ця зима. І дуже хочу, щоб вона, заки триватиме, стала нам справді світлою, спокійною і радісною.

(довіра)

Однією з найкращих речей, які тільки знаю і дуже ціную, є довіра. Майже не знаю її природи. Не знаю, звідки вона починається і як стається. Не знаю, чому, говорячи до різних людей, ми так раптово, з першого сказаного слова, можемо її відчутти – й вона вже залишиться з нами надовго, може, назавжди. Як так відбувається, що, знаючи котрись людину дуже мало, можемо почути її мову, інтонації як дуже близькі й рідні, і можемо говорити до неї одразу своєю мовою – тією внутрішньою і справжньою, про яку досі думалося, що можеш озватися нею до небагатьох. І говориш нею так легко, ніби летиш. І говориш про те, про що взагалі мало з ким досі міг говорити. І так багато за цю несподівану довіру дякуєш.

Справді ціную, коли людські стосунки будуються на довірі й доброзичливості. Коли в них немає жодного маніпулювання, хитрощів і прорахунків. Коли нам дано цей один із найкращих дарів – довіру, і ми знаємо, як із ним повестися, як ним мудро скористатися, і дбаємо, щоби наш світ був таким, щоб вона не занепадала і не в'янула. Тоді в ньому добре. Тоді в ньому можна не боятися ані бути собою, ані приходити й говорити, про що потребуєш, і тоді в ньому немає страху, що котресь зі сказаних слів хтось зможе проти тебе ж використати.

Мрію про час, коли ніхто не боїтиметься говорити, коли всі ті, кого бачу довкола, не боїтимуться одні одним довіряти. Коли нікому через брак довіри не буде боляче, бо цей біль насправді є одним із найсильніших. Бо найбільше болить, коли не можеш говорити до тих, кому довіряєш і кого любиш. Коли не озиваються ті, до кого говориш. Коли мовчать ті, кому ти так багато довірився.

Я би хотіла, щоб можна було говорити про все. Щоб не лячно було розкриватися. Хотіла б, щоб довіра була підмурівком людської любові та приязні. Хотіла б, щоб наші приватні світи ніколи не були зачинені перед нашими друзями і перед тими, кого любимо. Щоб ми не боялися приходити. Щоб у нас ніколи не виникало відчуття, що ми прийшли невчасно, сказали забагато або зайво. Щоб нас чекали. І щоб ми теж уміли чекати й слухати. І щоби вміли цінувати цей дар, бодай же тому, що він – хоч і дуже коштовний і цінний (а може, саме тому) – не дається, на жаль, надто часто.

Мені траплялося бути свідком різної довіри і самій випадало дуже по-різному довіряти. Кожна довіра була гарною, але найгарніша завжди була та, яку я згадала з самого початку: та, яку чуєш із першого слова в першій справжній розмові – і впізнаєш її, і вона є такою тобі несподіваною і бентежною. Випадків такої довіри згадаю менше, ніж пальців на одній руці. І тому найдужче її ціную, і тому найдужче тих, кому так довіряю, люблю.

Не вмію довіряти їм від якоїсь межі до межі – довіряю натомість багато й завжди. Ця довіра беззастережна й безумовна, ранима, але водночас усміхнена. Ще – міцна і красива. Її бережеш. Її не вмієш сьогодні мати, а завтра не мати. Просиш, щоб вона могла бути назавжди – без страху і тривоги. Щоб зберегти її до останнього свого подиху.

Щоб завжди дякувати за неї як за коштовний і добрий дар. І навіть коли в ній чогось боїшся – щоб навчитися не боятися. Зважитись сказати: довіряю Тобі безумовно й міцно. І навіть якщо я все-все зроблю неправильно, з усім, що в мені, коли захочеш, мене прийми.

(усміх)

Серед зими, серед найбільших у цю зиму морозів кажеш мені, щоб я написала про сміх чи принаймні про усміх. На вулиці лід, і треба йти обережно, щоби не послизнутися; в ці дні мені холодно навіть в обличчя, і майже постійно замотую його шаликом, так що видно тільки очі, і я думаю, чуючи це прохання, що воно як ніколи вчасне. Бо є мало речей тепліших і потрібніших за усміх. Бо є мало речей, які роблять людину такою вільною, як сміх. Бо, врешті, мало коли люди стають такими щасливими, ніж тоді, коли можуть сміятися – радісно й легко. Коли їх зустрічають усміхом, що народжується з приязні й довіри, і коли вони теж можуть відповісти усміхом тим, хто їм близький і кого вони люблять.

І ще думаю, що серед снігу добре сміятися, що зимі загалом пасує сміх і радість, і що найкращий той сміх, яким можна навзаєм один одного обдаровувати. І що саме слово «обдаровувати» таке велике... Люблю сміх, який нічого не руйнує й нікого не кривдить. Сміх, у якому не треба ні від чого боронитися. Сміх, що роз'яснює наші обличчя і після якого не приходиться смутком, який не ховає справжніх речей і не замінює їх на несправжні. Сміх, із яким стаємо простими і добрими, в якому можемо вільно й нелукаво сміятися, бути майже дітьми...

Хочеться просити про такий сміх і усміх – коли вони з радості й довіри. І хочеться, щоби більше лиць довкола усміхалися. Щоб вони роз'яснювалися в усміхові, щоб він руйнував недовіру й непевність, щоб перед ним відступали зніяковіння і прикрість, щоб сміх боров кожен наш страх. Не хочу тільки, щоб ми хотіли сміятися з когось, бо, навіть не хотівши, можемо цим скривдити. Хочу, щоб весь наш сміх був із любові. Щоб він був такий чистий та іскристий, як сніг... Або як вода у водоспаді, як бризки, що опадають у воду, або просто як теплий промінь сонця..

Усміхаюся, згадуючи тих, кого люблю. Усміхаюся, згадуючи, як по-різному народжується їхній усміх – і як освітлює їхні обличчя. Якими вони тоді стають красивими... Усміхаюся, згадуючи наші розмови й багато за них дякуючи.

Згадую матір Терезу, яка завжди була щедрою на усміх і обдаровувала ним найубогіших і забутих, і він виявлявся ціннішим за найкоштовніші скарби. Вона казала своїм сестрам, що воліє, щоб вони усміхнено робили звичайні речі, ніж грубіянили, роблячи чуда. Думаю про багатьох інших святих, які знали, що треба бути веселим, щоби бути святим. Думаю про юродивих, які добровільно виставляли себе на посміх, воліючи бути висміяними ради Христа, ніж мати похвалу й славу від світу. Врешті, думаю про тих, хто не боїться бути смішним, хто вміє з себе сміятися. З ними добре. З ними світ дуже добрий – такий, яким його люблю.

Кажеш, що сміятися тяжче, ніж сумувати. Але подивися, скільки довкола тепла і світла, і не зможеш не усміхатися, коли зір навчиться довше спинятися на найменших речах, яких так багато маємо в кожному дні. Бо ж завжди все починається з найпростішого. Із того, щоби прожити з вдячністю кожен свій ранок, день, вечір і ніч; подякувати за спокійний день і за світлий сон, із якого ми рано збудилися; і за тих, хто поруч, і тих, хто далеко, бо гарно, що когось можемо обійняти, а за кимось скучати, бо одне й друге – дар. І зрадіти з того, що так гарно ми всі в світі одні одним сталися.

Усміхаюся – губами, очима, всією шкірою обличчя. Дивлюся довкола, і ці засніжені краєвиди пригадують мені зимові картини Бройгеля – такі добрі й радісні. І на якусь мить мені здається, що ми теж ідемо в котрійсь із них. І є найбільші в цю зиму морози, і йти трохи холодно й трохи слизько, і кажеш мені, щоби я написала про сміх чи бодай про усміх. І я, замотана шаликом майже до очей, усміхаюся.

(друзі)

Багато різних речей, які тільки стаються людині, сприймаю як дар, але часом думаю, що серед усіх найгарніших дарів дуже важливим є дар бути другом, мати друзів, вчитися їх любити й берегти. Бо кожен із них дуже цінний, бо кожен – важливий і світлий. Добре, дуже добре могли їх так бачити, добре, коли нам дано переживати своїх друзів як дар.

Вимовляю слово «друзі», зрештою, просто його думаю – і бачу стільки добрих і світлих облич, що радісно й щасливо усміхаюся. Бачу тих, кого хотіла би зараз міцно обійняти, за ким скучаю і при кому розливається стільки світла й незатьмареної радості. Згадую тих, при кому можна вільно і легко бути, при кому нарешті стаєш ніким іншим, як тільки собою.. Тих, при кому пізнаєш себе тим найкращим, яким тільки можеш бути. Тих, при кому було би дуже соромно зробити щось зле чи принаймні прикре. Чию присутність відчуваєш навіть тоді, коли їх немає поруч, і червонієш уже на саму думку про те, що якийсь твій недобрий вчинок найдорожчі люди могли би побачити.. Вони всі дуже близько. І ті, з ким еднають роки приятні, і ті, хто є поруч іще дуже коротко, але вже міцно.

Так багато є тих, кого хотіла б спитати: чи ти уявляєш, як добре, що всі ми зустрілися, що всі ми одні одним сталися? Що ми можемо говорити так вільно і легко, і що можемо берегти те світло, яке є біля нас, і яке починається в наших розмовах, і триває в нас навіть тоді, коли вони закінчуються.. Чи уявляєш, як це гарно, що можемо бути гідно одні при одних і що стаємо одні при одних світлішими? Але я ще не запитую; просто дякую, що ми є одні одним і що разом стаємо ліпшими.

Добре мати друзів, при яких відчуваєшся дуже малим і знаєш, що вони – великі. Добре, зрештою, мати тих, із ким знаєш, який ти насправді – нічого не додаючи і не віднімаючи.

Мені подобається усвідомлення того, що друзів справді можна навчитися приймати безумовно, зі всім, що в них є. А коли вмієш приймати друзів, починаєш загалом дивитися на всіх теплішим і лагіднішим зором, серце стає добрішим і перестає зважати на дрібні прикрощі, яких нам часом завдають. Стає легше приймати інших, а світ стає відкритішим і радіснішим. Перестаєш критикувати й оцінювати, порівнювати і зважувати, а просто нарешті починаєш любити і довіряти.

А ще мені дуже подобається вміти чекати друзів. Подобається зустрічати друзів, коли вони приїждять у гості. Подобається радість, із якою прокидаєшся рано вранці, щоб встигнути на вокзал, а може, й не лягаєш, коли гість приїздить уночі. Подобається те добре світло, що розливається в тобі в очікуванні на зустріч. Тоді думаю, що добре було б вміти зустрічати так не лише тих найближчих, а й кожного, хто приходить. Уміти цією радістю поділитися.

Гарно також, що мовою, якою говоримо до друзів, можемо говорити й до зовсім незнайомих людей. Що з такою самою лагідністю, доброзичливістю і простотою, які в ній є, можемо говорити до продавців, водіїв, бездомних, урешті, до всіх, кого бачимо. Що часом уміємо бути так, щоби в нашій мові не було страху й скнарості, щоби ми не боялися ділитися нею – і тоді вона теж буде довкола нас, як найкраще світло.

Гарно, що можна це все пізнати й цього навчитися. І гарно, що нам стаються ті, чия приязнь перемінює нас настільки, що починаємо по-іншому бути, інакше бачити. Гарно, що є ті, кому кажемо: за те, що ти є, так міцно тобі дякую. Що є приязні, які нам хотілось би зберегти як найцінніший, коштовний скарб.

А ще думаю, що друзів дано нам і для того, щоб ми могли повніше пізнати себе – які ми є, чого потребуємо.

Щоб пізнати в собі щось те добре, про що ми, може, навіть і не підозрювали. Нам дано друзів, щоби поруч із ними ми вчилися дякувати. А ще – щоб мали кому довіряти й кому довірятися, бо потребуємо тих, при кому не мусимо нічого боятися. Потребуємо тих, хто може прийняти нас із усім, що в нас є. Тих, хто дивиться на нас любляче й лагідно.

Пригадую, як колись, думаючи про євангельські слова «Збирайте собі скарби не на землі, а на небі», якоїсь миті я подумала, що наші друзі – це теж такі добрі скарби. Бо, відходячи з цього світу, не візьмемо з собою нічого. Нічого не зможемо з собою забрати, але напевно зустрінемо в небі тих, кого ми любили тут, на землі. Зможемо їх обійняти й уже назавжди бути разом. Мені би справді хотілося, щоб ми могли пережити там однакову за всіх і за кожного вдячність. Але й тут хотіла би встигнути подякувати за всіх, хто так світло і добре мені зустрівся. Завдяки кому хотілося бути тихо і ясно. Поруч із ким я навчилася бачити в інших світлий і добрий дар. За тих, хто був і є поруч, і за тих, хто відійшов. Бачу всіх їх у теплому й доброму світлі. І тихо-тихо кажу: «дякую»...

(страх)

Світ добрий. У ньому розлито багато добра і світла. Але є одна річ, яка останнім часом дуже мене засмучує: добра і світла можна просто не бачити. Але є щось, що в одну мить може перекреслити в нас кожную радість і кожне відчуття чогось як дару, всяке світло і вдячність, всяке переживання себе і світу. Ім'я йому – страх.

Останнім часом дуже багато бачу його довкола. Я воліла б, щоб його було менше, щоб його, зрештою, зовсім не було, бо він стільки все нищить довкола і всередині нас самих. Перешкоджає найгарнішим і найпростішим порухам. Обмежує свободу нашу, а часто й зводить її до нуля. І, що найважливіше і водночас найсумніше, страх не дає нам бути добрими настільки, наскільки ми могли б.

Розмаїтність страхів засмучує. Їх навіть можна було б каталогізувати, але навущо?.. Просто бачу їх. Просто їх називаю. Знаю, що декотрі з них є і в мені.

Бачу страх тих, хто боїться говорити до своїх найближчих, аж врешті вони стають чужими. Страх довіряти, бо нас не вчили, що довіра добра і цінна. Страх довіритись утворився через страх бути зраним. Страх любити – через страх бути відкинутим. Страх бути любленим – через страх, що це дуже накоротко. Страх обіймати – бо про нас можуть подумати щось недобре. Страх говорити про щось важливе – бо можуть не зрозуміти. Страх зізнаватись у тому, що болить – через думку, що соромно бути слабким. Страх бути слабким – бо всі чекають, що маєш бути впевненим у собі й сильним. Страх бути уважним до інших і меншим від них. Страх послужити тим, хто поруч. Страх дбати про когось – бо ми не вміємо виявляти тепло й любов і боїмося їх. Страх говорити іншим, що вони нам важливі, – бо нині вони поруч, а завтра можуть нас використати. Страх ділитися – бо мені самому може забракнути того, що комусь віддам. Страх помічати біль інших, розділити чийсь біль, чийсь страждання. Страх, що самому може бути боляче. Страх бути вразливим. Страх бути непотрібним, бо це неймовірно болить. Страх прожити порожнє життя. Страх, що нас ніхто не любить і не любитиме, що нас зрадять, страх бути комусь вірним. Страх бути гідним, бо це вимагає зусиль. Страх дивитися собі в очі й знати правду про себе. Страх запитати себе: чого справді я хочу й чого потребую, що мені цінне, що прошу, що бережу до останнього подиху. Страх бути вдячним, бо, коли дякуєш, стаєш на якусь мить ніби слабший від того, хто допоміг. Насправді ж в такі додаємо доброму світові добра. І нашою вдячністю обіцяємо один одному, що не боїтимемося. Не боїтимемося бути добрими, бути людьми в найгарнішому значенні людськості.

У людській природі немає страху, бо Бог творив людину на свій образ і подобу. Всі страхи приходять ззовні.

А в Бозі – довіра й любов, не страх. Недаремно Христос так часто говорив своїм учням, а отже, й нам – «Не бійтеся». Петрові, який ішов по воді й почав тонути. Учням, з'явившись їм після воскресіння. І перед вознесінням, коли знав, що самим їм буде тяжко подолати всі тривоги.

Як тяжко їх долати й нам, коли відходить хтось дорогий, коли нам здається, що залишаємося дуже й дуже самі.

Недаремно ці слова спокійно і часто повторював за різних обставин папа Іван Павло II, вони багатьом додавали впевненості. Почувши їх, багато хто міг усередині себе сказати: я боявся, але вже не боюсь.

Говорила про це і мати Тереза. В її заповідях добра, якщо їх можна так назвати, є такі слова: «Люди бувають нерозумними, нелогічними та егоїстичними. І все ж люби їх! Коли ти твориш добро, то люди будуть звинувачувати тебе у затаєній особистій користі і самолюбстві. І все ж виявляй доброту! Якщо ти чесний і відвертий, то люди будуть обманювати тебе. І все ж будь чесним і відвертим! Люди потребують допомоги, але вони згодом дорікатимуть тобі за неї. І все ж допомагай людям! Ділися з людьми кращим, що в тебе є, і цього, напевно, ніколи не буде достатньо. І все ж ділися найкращим!» Зрештою, не просто говорила про це, вона показувала своїм прикладом, що це можливо. Що наша гідність безпосередньо пов'язана з пошануванням гідності іншого, з готовністю широко розплющеними очима бачити інших добрими.

Тому не біймося приходити, обіймати, довіряти, любити, дякувати. Важливо говорити про свої болі й страхи, бо тоді нам легше буде їх позбутися, казати про свої потреби, бо так швидше зможемо їх втілити. Світ може бути дуже щасливий. І кожного, кого тільки в ньому зустрінемо, можемо пережити як добру Божу дитину, прийняти, як цінного приятеля. Як малий діамант, за який так міцно хотітиметься дякувати. Варто приймати людей без найменшої тіні остраху, що нас не сприймуть, що перед нами зачиняють двері й не зможемо більше бути там, де ми так любили бути.

Можемо навчитися не боятися. Можемо один одному у цьому допомогти.

(ця земля)

Серед багатьох речей, що для мене важливі, є дві особливі. Одна з них – мова, друга – земля. Я кажу «ця земля», бо йдеться не про цілу велику Землю, а про ту землю, де я народилася, і про все, що на ній є, про все, що з нею пов'язано. Землю, по якій ходжу тепер і на якій робила перші кроки. Землю, яку знаю на дотик, колір, запах, та як вони змінюються у різні пори року. Пам'ятаю різні її фактури, відтінки і стани глини, піску й чорнозему. Знаю, яка вона в лісі й у полі, в горах і у містах. Землю, яку найдужче люблю і за якою дуже швидко починаю тужити, навіть якщо залишаю її накоротко.

Всюди може бути добре, всюди можна відчутися майже як удома. Та є одна річ, яку втрачаю, коли опиняюсь поза рідною землею: перестаю відчувати ґрунт під ногами. Не можу відчутися землею, яка вона. Починаю тужити за тим, щоб відчутися під підшвами або самими ступнями ніг свою землю, врешті, свій асфальт, байду-же, у якому з міст. Тільки б на рідній, дуже добрій землі. Доторкнутись пальцями піску, заплющивши очі, відчутися його на дотик та дуже зрадіти, а, можливо, також заплакати.

Пам'ятаю цю таку дивну та сильну тугу. Думаю тоді, як почувуються люди, котрим довелося залишити свою батьківщину, котрі роками – хоч як міцно хотіли би – не могли повернутися. Думаю про те, якими важливими є місця нашого народження. Ми ніколи не дізнаємось, чому прийшли на світ саме там і саме в той момент, зате можемо міцно любити ту землю, де ми вперше усміхнулися і де вперше заплакали, де вперше побачили небо, сонце, дощ...

Обожнюю запах землі. Особливо люблю кінець зими, коли помалу тане сніг і бачиш, як з-під нього з'являються маленькі острівці землі. Спершу вона ще замерзла, з-під снігу проступають лише окремі її латки. І вже коли весь сніг зійде, і коли сонця стає трохи більше, вона якогось дня починає ледь чутно по – особливому пахнути чимось тремким, трохи вогким і ніжним. Я вважаю, що ось так землею і пахне початок весни.

Знаю рослини, які ростуть на цій землі. Типи дерев, кущі, плоди, які вона приносить. Квіти, трави, каміння й мох, що її прикрашають. Знаю звірів, яким на ній добре. Птахів, які літають до багатьох інших земель, але знову повертаються сюди, додому. Знаю різні її рельєфи. Річки, що по ній течуть, моря, які торкаються її берегів. Знаю її долини, скелі, западини, гори і водоспади. Знаю різні барви всього влітку і восени, навесні й взимку. Знаю її вітри, дощі і сніги, знаю щедрість її сонця. Знаю людей, які тут є. Знаю тих, хто на цій землі щасливий.

Згадую те, що робить щасливою мене.

Йти в лісі при кінці літа, коли вже багато опалої хвої і барви стають прості й стихшені, а водночас повні літнього сонця й тепла. Коли в сандалі набирається повно піску й відчуваєш свою землю на дотик. Лежати на землі, слухати спів птахів і бачити, як високо вгорі гойдаються сосни. Знати, як шурхотить на землі опале листя, а дерева стають тихі й спокійні, нічим не прикрашені, якими я їх дуже люблю. Я щаслива, коли випадає сніг – все тоді таке світле, чисте й радісне. А навесні я щаслива бачити всю землю вкриту білими й рожевими пелюстками..

Можна полюбити багато інших земель, бо всяка земля свята й добра. Зі всього, де я бувала, дуже люблю два місця: Єгипет і Соловецькі острови. Єгипет – бо на цій землі всього дуже мало. Мало рукотворних речей, і легко уявити, що тут не аж надто багато всього змінилося від створення світу. Тут усе мінімалістичне, дуже просте і водночас дуже величне: піски, пустелі, гори, які за день десятків разів змінюють свої барви від ніжно-рожевого до безлічі відтінків жовтого, а тоді до густо-червоного, ощадна рослинність. Тут мінімум води, тому до всього, що зуміло тут вирости, ставишся з великою пошаною. Рука не дозволить собі зірвати на згадку не те що квітку, а навіть листок... в Єгипті гаряче сонце, постійна спека. Тут дуже витривалі люди і звірі, що мають мало і вміють цим вдовольнятися. Соловки я люблю, бо вони теж дуже прості й водночас дуже красиві, хоч це й не заперечує того, що своєю історією дуже болісні. Ця земля повна озер із неймовірно синьою водою, боліт, через які не зможеш дістатися всюди, куди хотів би дійти. Тут безліч добрих дерев, ягід, грибів, квітів – все це родить водночас, але не довго. Літо проходить швидко, а потім знову повертається зима. Мало хто може тут жити – на островах серед моря, у якому щасливо і просто живуть риби й дельфіни і вигойдуються на хвилях морські котики.

Щаслива мати землю, яку любиш і яка тебе тримає. Щаслива тужити, коли опиняєшся поза нею, і щаслива після коротких подорожей завжди повертатися. Бо хоч уся земля добра, а тільки ця – рідна. Тільки її можеш відчутти. Тільки про неї повторуватимеш у думці: «ця земля», і ці слова звучатимуть як найкраща пісня. Тільки за нею так міцно сумуватимеш.

(всѣ ця любов)

Мене завжди цікавило, звідки в світі береться всѣ ця любов. Звідки її так багато, скажімо, в мистецтві. Як стається, що, знаючи тільки художній твір: книжку, картину, мелодію, пісню, ми часто говоримо, що любимо тих, хто їх створив. Або часом навіть немає твору, знаємо тільки життя людини і також його любимо, не бачивши людини, починаємо нею цікавитись. Хочемо знати про неї більше: як вона жила, що любила й чого не любила. Що змушувало її сімувати, а що тішило. Ми радіємо, коли наші вподобання збігаються, і не раз засмучуємось, коли натрапляємо в її біографії на щось, за що нам стає прикро. Нам приємно цією нашою любов'ю ділитися. Вона не ревнива. Вона щедра й усміхнена. Ми би тішились, якби вона розцвіла в ще комусь, крім нас...

Дивно, як завдяки цій нашій любові – хоча правильніше було би сказати завдяки нашим любовям ми впізнаємо інших. Як знаходимо тих, хто називає ті самі імена, що й ми, хто любить тих, кого ми любимо. Часто запитую себе, щó ці імена, котрі ми називаємо, мають спільного? Що спільного маємо між собою ми – ті, хто цих осіб любить? І що – з тих імен, які назвемо, – можна сказати про нас?..

Я впізнаю тих, хто знайом з такими іменами: Нікіфор, св. Франциск із Асичу, Селінджер, Грабал, Прохасько. Я впізнаю багатьох інших, але цієї миті мені називаються саме такі перші п'ять імен. Що між ними спільного? Що спільного між тими, хто любить їх?

Що найперше згадую, коли вимовляю ці імена?

- Згадую барви малюнків Нікіфора: багато зеленого й коричневого – як і на тій землі, де він жив. Також – оповідь про його подорож літаком до Болгарії, під час якої він, коли літак піднявся високо в небо, запитав, чи справді це вже небо і, якщо це воно, то чому не видно ангелів.. У музеї Нікіфора в Криниці є фото з цієї мандрівки: Нікіфор сидить біля ілюмінатора, на грудях у нього великий бінокль, певно, військовий, а обличчя його дуже засмучене, майже скривджене – як у дитини. Справді не бачила в дорослих таких облич.

Думаю про Франциска, який мав мужність залишити все, що мав, навіть батьківський одяг, і піти на Божий поклик між тих, хто не мав нічого й не був ніким. Про те, яка міцна була його довіра, його любов до цілого світу, його велика лагідність.

Селінджер, Грабал і Прохасько – ці троє письменників із-поміж багатьох інших, котрих теж люблю. Селінджер і його мовчання тривалістю в півстоліття. Відсутність нових книжок і такі добрі ті, що написані раніше. Оповідання «Френні», яке найдужче люблю. Грабал, який дуже багато страждав. Кажуть, був період, коли він колами їздив трамваем Прагою, дивився на лебедів на Влтаві, сила й краса цих птахів відганяли його думки про самогубство.. А ще була ціла армія котів, які жили в його будинку, і голуби за лікарняним вікном – ті, останні..

Прохасько – світлий, простий і радісний, невибагливий і вдячний за те, що має, і тому світ до нього відкритий і лагідний. Думаю, що вже з самої його присутності українській літературі неймовірно пощастило. Це чудово, що не минає ні радість, ні вдячність за те, що він є.

Ми не дізнаємось, чи не розчарувала би нас їхня щоденність за особистої зустрічі: котрісь звички, поведінка, зрештою, навіть жести чи голос. Або ще інакше: чи не розчарувало би нас те, як на них – може, не раз зовсім невміло – реагуємо ми..

Не маю відповіді на це запитання. Та, зрештою, знаю, що будь-яке із запитань не є підставою припинити любити. І завдяки їм ми ніколи не припинимо впізнавати тих, хто, як і ми, готовий вимовити наші улюблені імена.

(думати про дар)

Сьогодні ввечері мені так дивно. Дивно і трохи прикро, а може, просто засмучено. Є така гарна осінь – саме така, яку дуже люблю – з прохолодними днями, землею, яка стає все твердішою і готується до того, що її спершу вкриє добрий шар листя, а тоді, трохи згодом, прийдуть добрі й прості сніги. Є добре. Є так, як любить. Рукам і обличчю і надворі, і навіть у хаті час від часу стає трохи холодно, і ця прохолода така добра і вдячна. Хоч, зрештою, люблю осінь різною, і люблю в ній, зокрема, й те, що ніщо ніколи не стається однаково. Кажу про осінь, що вона стається, бо ні в ній, ні, зрештою, в жодній із пір року насправді немає чогось такого, як повторення. І це гарно. А однак нині ввечері трохи дивно. І трохи засмучено.

Часом таки дивуюся, як ми всі є. Як живемо. Як приймаємо те і тих, хто є поруч. Як багато чого недооцінюємо, не розуміємо або просто чимось добрим і важливим нехтуємо. Те, що є даром, сприймаємо за даність, а за даність забуваємо подякувати так, як годиться дякувати за всі дари. Зрештою, і за дари часто не вміємо дякувати.

Чи багато із нас коли-небудь казали собі про тих, хто є поруч, що їх нам дано як дар? Хто із нас так бачить своїх батьків, братів і сестер, своїх друзів, і так до них ставиться? Хто із нас готовий бути при них вдячно і тихо, бо вони, як усякий дар, дуже цінні. Великі серцем. Більші від нас. Як часто дякуємо за близьких нам людей і говоримо їм, що вони нам дорогі, і чи усвідомлюємо, що їх і справді нам подаровано. Що якісь зустрічі, приязні, довіри, любові просто могли ніколи не статися...

Часом стає дуже тяжко бути у світі, у якому немає місця для слова «дар». У якому є мало щоденної вдячності. У якому немає місця для слів «Ти мені дорогий/дорога, важливий/важлива і цінний/цінна». Хочу встигати говорити ці слова. Хочу справді так відчувати. Хочу переживати людей і події, які є, як щось велике. Як щось, ні за що мені подароване. Хочу бути вдячною за тих, хто мені є, хто мені дорогий і важливий. Хотіла би, щоб так було до кінця. Ми всі заслуговуємо такої взаємної довіри і вдячності. Дуже заслуговуємо.

Щасливі ті, хто так живе і має поруч себе тих, хто навзаєм потребує так дякувати. Щасливі ті, хто завдасть собі труда ширше розплющити очі й подякувати навіть за дар зору, бо ж багато є тих, чиї очі незрячі й хто позбавлений радості пізнавати світ у всіх його барвах. Щасливі ті, хто захоче про це думати. Щасливі, хто навчить себе – бо цього можна і треба вчитися – думати про важливе. Щасливі, хто все, що станеться, зуміє усвідомити як дар.

Самими губами, майже не вимовляючи вголос, проказую те, що спадає на думку найперше: дар зору, дар радості, дар довіри, дар друзів, дар життя, дар мов, дар подиву, дар письма, дар бачити все у світлі,

дар світла, дар любові, дар віри, дар сліз і дар усміху, дар мовчання, дар розуміння, дар усвідомлювати все як дар, і знаю, що цьому перелікові немає кінця... І що цей текст мені теж подаровано, як і сьогоднішній день, який уже майже минув, і як вечір, що настав, і як зорі на небі, і як спокій і радість, яких у цьому дні було так багато.. І як усі думки й відчуття.

А ще думаю зараз про те, що хотіла б, щоб кожна людина сама про себе пам'ятала, що й вона є великим даром. Що вона дуже цінна й важлива незалежно від того, що робить і чого не робить. Бо всі ми насправді дуже – коштовні. Через усіх нас світ чимось збагатився – навіть якщо це був просто наш усміх, який когось втішив. Навіть тоді це був великий дар..

Можемо бути уважніші. Можемо більше дякувати. Впізнати у чомусь дар.

(потреба весни)

Здавалося б, так не буває. Просто не може бути, щоб не вдавалося добре роздивитися зиму, стежити за падінням снігу, за зміною температур. За деревами, як їм ведеться в зимі. Здавалося б, не буває так, щоб не встигати вловлювати зміну запахів. Не зауважувати, як пахне морозне повітря і повітря під час відлиги. Як пахне перший сніг, і заметіль, і сніг, що обертається в дощ. Не буває так, щоб не помітити, коли зовсім ніякого снігу вже не стане, коли межа між зимою і весною почне тоншати, аж урешті зовсім зникне. Так не буває. Цього не можна не помітити, якщо ти уважний. Якщо хочеш бути уважним. Принаймні так здавалося.

Але цього року все є по-іншому, ніж завжди. Не вдалося роздивитися зиму так, як хотілося б. Час поміж зимою і весною, тремкий і улюблений, – той, коли сходять сніги і земля починає пахнути, – минув так, що не встиг запам'ятися. Із ним не вдалося побути тихо й подовше, як минулі роки. І тепер, поки триває весна, – здається, красива, як ніколи, неймовірно квітуча й світла, – теж не вдається з дуже різних причин пережити її так, як годилося б. У великій вдячності й захваті, в яких, за словами одного отця, все хочеться повторювати, дивлячись на буяння листя, квітів, розмаїтих зел: «Усе, що живе, нехай хвалить Господа».

Коли думаю про те, що діється довкола, є сильне відчуття, що в нас усіма силами хочуть відібрати радість і внутрішній світ. Спокій. Урешті, будь-які точки опори, стрижні рівноваги, міцні й добрі фундаменти під ногами. Мирну і вдячну щоденність. Нас розхитують, відвертають нашу увагу від доброго й справжнього. Змушують нас до емоцій, яких не потребуємо, які нам іще недавно були чужі, а тепер не впізнаємо себе, бо бачимо їх у собі й навіть не встигаємо зрозуміти, як у нас усередині оселилося стільки всього зайвого. Звідки стільки розпачу, страху і зневіри. Є весна, і в ній стільки краси, миру й радості, і вони мусять нам допомогти. Знайдімо час усе це побачити. Знайдімо час просто зупинитися, роззирнутися довкола і зачудовано прошепотіти: «Яка гарна весна...» Може здатися, що це зовсім не на часі, що це зайве і що зараз є безліч значно важливіших речей. Але це дуже оманливі думки. Важливе все, що може допомогти повернути мир.

Треба, дуже треба знайти спосіб побачити все в світлі. Якщо захотіти, то якогось дня це станеться. Подивившись на це все тихо й спокійно, примружиш очі від сонця і засмієшся, коли тобі на руки впаде кілька крапель дощу і відчуєш, яка велика в тобі потреба весни. А ще більша й ще міцніша потреба радості. І тоді все-все довкола захочеться роздивитися і запам'ятати. Надовше затримати зором ніжний красивий цвіт черешень, пахощі абрикос, білосніжність пелюсток вишні і тремку чистоту цвіту яблуні.

Роздивитися первоцвіти, а за ними фіалки, нарциси й тюльпани, а по тому такий ранній цього року цвіт ірисів і конвалій, бузку і каштанів. І аж тоді здивуєшся, як можна було так довго ходити серед цього всього й просто не помічати. Довго дивитимешся на квітки rozmaїтих барв, форм і запахів. На пуп'янки півоній, які ще трохи – і теж зацвітуть.

На листя мальв, зранку мокре то від роси, то від дощу. Трохи далі – малі білі квіти полуниць. Грицики, мокрець, молочай, чистотіл, лікарська ромашка, меліса, м'ята, кульбаба, кропива і подорожник.. І воно все так вільно росте й розвивається. Ця молода й свіжа зелень, і жучки під ногами, і комахи на стовбурах дерев, і метелики, оси, бджоли й джмелі у повітрі, і сама земля – що приймає у себе зерна, щоби згодом дати із них добрий плід. Усі вони ніби нагадують нам щось дуже важливе про повноту життя.

А вгорі – блакитне небо, повне хмар. Часом є сонце, тоді дощ, а по тому найгарніша – бо перша у цій весні – веселка. Довкола – щебіт птахів, лопотіння крил голубів і горлиць. І вітер – такий його тихий повів, що його й не відчуєш, якщо не зупинишся, якщо не захочеш його помітити.. А відчувши, зможеш відпустити всі смутки, болі й нерадісність. Бо є той, хто все це створив і всьому дає життя. Він говорить повівом вітру, доторкається променем сонця наших облич і рук, нагадує нам, що у світі, крім болю й страху, є довіра, встократ від них сильніша. І просто повертає нам радість і мир.

Є ще майже місяць весни. Нагадаймо про неї тим, хто не має часу її розглядати. Пройдімося з ними по зеленій красивій траві, доторкнімося разом кори дерева, може, навіть заплющивши очі. Послухаймо спів птахів – такий вільний і радісний... Подякуймо, що все це є тут, поруч із нами. Спробуймо більше довіряти. У цьому зараз є така особлива потреба. Так само гостра, як потреба радості й миру.

(вода)

Мені останнім часом хочеться пити. Дуже-дуже. Дуже пересихають навіть не губи, а вся ротова порожнина. Аж стає важко говорити. Аж стає важко думати й дихати.

Не знаю, чому все так. Бо немає спраги. Немає ані великої спеки. Просто дуже хочеться чистої води. І дуже хочеться нею напиться – може, навіть раз і назавжди. Так довірливо хочеться схилити голову на руки і попросити, щоб усі води вод були чистими. А тоді відступитися. Просто відступитися. У такому великому світлі й великій вдячності відійти.

Думаю, гарно б, якби все було прозорим і чистим, як вода. Якби такими були думки і вчинки. Якби ми були такі прозорі, що крізь нас можна було бачити все, що і як є. Тоді б наші життя були красиві, як найкрасивіша річка, що тече. А її вода – о, якою вона могла би бути солодкою!.. Найсолодшою з вод. За неї теж не можна було б не бути вдячним.

Дуже люблю, коли вода солодка. І коли її так хочеться. Люблю також, коли на губах є відчуття води, ніби вона просто перетікає через тебе, і ти постійно відчуваєш, як вона тече – прозора, проста і добра.

Знаю улюблені голоси й розмови, такі чисті, що при них теж усе є відчуття води. А коли вони є, то просто відчуваєш, як вона тече по лиці, і навіть не знаєш, що при цьому робити. Чи витирати з обличчя воду, як під час зливи, чи просто слухати, як вона тече, відчувати, як при цих розмовах сам дуже прозорішаєш, як ця добра вода змиває з тебе багато зайвих речей. Як залишаються тільки твоя безпорадність і така тонка, зовсім беззахисна ніжність. Гарно б, щоб така вода була завжди й ніколи не закінчувалась. Гарно б, щоб усе було чистим. І щоб ця вода постійно текла по лиці, часом стаючи трохи солоною – від сліз. Хочеш плакати, бо в тих, хто плаче, серця є чутливими. Ті, хто плаче сам, не вмітнуть скривдити. Хочеш, так хочеш, щоб була ця вода...

А ще є вода озер і ставків, морів і водоспадів. Вода найменших потічків, і вода дощу, і вода калюж, по якій біжать діти, і їхні личка тоді осяяні найгарнішою радістю. Є вода вічних льодів і вода глибоко в пустелі. Є вода, яку продають у пляшках, і вода, якої за жодні гроші не купиш. Вода, яку п'єш, спраглий, і вода, якої є багато і якої ніхто не п'є. Водопої. Відсутність води. Свячена вода. Води Мертвого моря і Йордану. Згіркла вода. Дощ, від якого все росте. Вода, що розливається під час повені. Життя, яке дає або відбирає вода. Ковток, якого не можеш зробити. Кухоль, простягнений спраглому. Вода, якою ділишся, як і хлібом. Вода, що стає ціною життя. Чиста вода. І вода забруднена, яка насправді теж за одним тільки словом може стати чистою.

Дуже міцна вода, добра, сильна, улюблена, щедро нам вділена, велична. Я б могла слухати її довго-довго.

Хотіла би бачити найбільші водоспади й найтихіші ріки – величні й прості. Такі добрі.. Просто мовчала б. Зовсім тихо мовчала б. Не було би нічого, крім любові й захвату. Зовсім нічого. Бо при тому, що любиш, залишаєшся таким безголосим.

Дописую ці слова й відчуваю, як у мене трохи тремтять руки і серце, бо вони, хоч би й хотіли, ніколи не були такими чистими, як вода. І розповісти про щось найцінніше, про щось, що найбільше любиш, – це часом майже так само, як заплакати, міцно затуливши обличчя руками. Міцно затуливши руками серце. І нічого немає. Тільки дуже хочеться пити... І тече – обличчям, руками, навіть голосом – така добра, така солодка вода...

Зміст

1. (непевність письма)	6
2. (про дерева)	8
3. (зима)	10
4. (довіра)	12
5. (усміх)	14
6. (друзі)	16
7. (страх)	18
8. (ця земля)	20
9. (вся ця любов)	22
10. (думати про дар)	24
11. (потреба весни)	26
12. (вода)	28

Літературно-художнє видання

Богдана Матіяш
Філософія життя

Оповідання

Літературний редактор Гончар Марія
Коректор Дубнякова Надія
Випусковий редактор Придибайло Марк
Дизайнер обкладинки Давидюк Наталія
Керівник проєкту Гаєвська Поліна
Відповідальна за випуск Красношапка Єлизавета

Підписано до друку 30.09.2020. Формат 84x108/16.
Папір книжково-журнальний. Друк офсетний.
Умов.друк.арк. 15,8. Наклад 500 прим.

Видавець ТОВ “Видавництво Вуса Пуаро”
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4567
вул. Пулюя, 1, Київ
Тел. (044) 2460058
<http://www.vusapuarpo.com>

Замовлення № 19-561.
Віддруковано на ПрАТ “Ніжинська книжкова фабрика”
Свідоцтво серія ДК № 5656 від 18.12.2016 р.
03048, м. Ніжин, вул. Бобровицька, 10.
Тел./факс (0678) 33-12-50
Email: nb-book@ukr.net; сайт: <http://www.nb-book.com.ua>

Богдана Матіяш — поетка, перекладач, редактор видавництва й часопису «Критика», представник київської редакції часопису «Український журнал».

Занурюючись у світ авторки, ми відчуваємо щось близьке, рідне. Здається, що у творах поетка може обійняти і пригорнути цілий світ – і людей, і звірят, даруючи кожному лагідне слово, тепло руки.

Світ здається кращим, в голові з'являються гарні думки, цілі. Хочеться творити. Існують вирішення будь-яких проблем. Живеш і натхненно працюєш далі, посміхаючись новому щасливому дню.

ISBN 978-966-7483-25-1

9 780901 690548